



IJTIMOYIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059



VOL.3 № 5

2026

J.G. BAYRONNING SHARQONA MOTIVLARNI ROMANTIK TALQIN QILISH USULLARI

Qurbonov Parda Axmedovich

Turon universiteti, professor

Buxorova Sumbula Xolboy qizi

Turon universiteti, magistrant

Annotatsiya

Mazkur maqolada George Gordon Byron ijodida sharqona motivlarning romantik talqini lingvopoetik va lingvokognitiv yondashuv asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda Bayronning “Sharq qissalari”da muhabbat, qasos, taqdir, erkinlik va ichki isyon motivlarining badiiy funksiyasi ochib beriladi. Shuningdek, oriental leksika va poetik detallarning romantik dramatismni kuchaytirishdagi roli ham yoritiladi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, Bayron Sharqni ekzotik makon sifatida emas, balki romantik qahramonning ichki ziddiyatlarini aks ettiruvchi estetik maydon sifatida talqin qiladi.

Kalit so‘zlar: romantizm, sharq motivlari, Byronizm, romantik qahramon, lingvopoetika, oriental leksika, muhabbat, qasos, erkinlik, tragizm.

МЕТОДЫ РОМАНТИЧЕСКОЙ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ВОСТОЧНЫХ МОТИВОВ У ДЖ. Г. БАЙРОНА

Курбонов Парда Ахмедович

Университет Турон, профессор

Бухорова Сумбула Холбой кизи

Университет Турон, магистрант

Аннотация

В данной статье творчество George Gordon Byron рассматривается с точки зрения романтической интерпретации восточных мотивов на основе лингвопоэтического и лингвокогнитивного подходов. В исследовании раскрывается художественная функция мотивов любви, мести, судьбы, свободы и внутреннего бунта в «Восточных поэмах» Байрона. Также освещается роль ориентальной лексики и поэтических деталей в усилении романтического драматизма. Результаты показывают, что Байрон интерпретирует Восток не как экзотическое пространство, а как эстетическое поле, отражающее внутренние противоречия романтического героя.

Ключевые слова: романтизм, восточные мотивы, байронизм, романтический герой, лингвопоэтика, ориентальная лексика, любовь, месть, свобода, трагизм.

METHODS OF ROMANTIC INTERPRETATION OF EASTERN MOTIFS IN J.G. BYRON'S WORKS

Qurbonov Parda Axmedovich

Turon University, Professor

Buxorova Sumbula Xolboy qizi

Turon University, Master's student

Abstract

This article analyzes the romantic interpretation of Eastern motifs in the works of George Gordon Byron based on linguopoetic and linguocognitive approaches. The study reveals the artistic function of the motifs of love, revenge, fate, freedom, and inner rebellion in Byron's “Eastern Tales.” It also highlights the role of Oriental lexicon and poetic details in intensifying romantic dramatism. The results show that Byron interprets the East not as an exotic space, but as an aesthetic field reflecting the internal conflicts of the romantic hero.

Keywords: romanticism, Eastern motifs, Byronism, romantic hero, linguopoetics, Oriental lexicon, love, revenge, freedom, tragedy.

Kirish. Ingliz romantizmi adabiyotida Sharq mavzusi alohida poetik va estetik hodisa sifatida shakllangan bo‘lib, u XIX asr boshlarida Yevropa adabiy tafakkurida kuchaygan ekzotizm, tarixiy xotira,

erkinlik, ehtiros va individual isyon g'oyalari bilan uzviy bog'liqdir. Romantik adabiyot vakillari Sharq obraziga faqat geografik makon sifatida emas, balki inson ruhiyatining murakkab kechinmalari, cheksiz orzulari, erkinlikka intilishi va fojiali taqdiri aks etadigan badiiy-estetik maydon sifatida murojaat qilganlar. Shu jihatdan Sharq motivlari romantizm poetikasida sirli makon, kuchli ehtiros, taqiqlangan muhabbat, qasos, taqdir va ichki isyon kabi motivlarni ifodalashda muhim vositaga aylangan.

George Gordon Byron ijodi ingliz romantizmining eng yorqin namunalaridan biri bo'lib, unda romantik qahramonning ichki ziddiyati, jamiyat bilan kelishmovchiligi, erkinlikka intilishi va tragik taqdiri markaziy o'rin egallaydi. Ayniqsa, Bayronning "The Giaour", "The Corsair", "The Bride of Abydos" va "Lara" kabi asarlari adabiyotshunoslikda ko'pincha "Oriental Tales" — "Sharq qissalari" turkumi doirasida talqin qilinadi. Mazkur asarlarda Sharq makoni Usmonli-Yunon va Levant madaniy-geografik konteksti bilan bog'liq holda tasvirlanadi hamda romantik qahramonning ruhiy iztiroblari, sirli kechinmalari va jamiyatga qarshi ichki isyonini ochishda muhim poetik vazifani bajaradi.

Bayron poetikasida Sharq oddiy ekzotik fon yoki tashqi dekorativ manzara emas. U romantik qahramonning ichki olamini kuchaytirib ko'rsatuvchi ramziy makon sifatida namoyon bo'ladi. Shoir sharqona muhabbatni sokin va uyg'un tuyg'u sifatida emas, balki taqiqlar, rashk, sadoqat, qasos va o'lim bilan bog'liq fojiaiy kuch sifatida talqin qiladi. Qasos va taqdir motivlari esa romantik qahramonning ichki iztirobi, axloqiy tanlovi va muqarrar halokati bilan uyg'unlashadi. Erkinlik va isyon motivlari Bayron qahramonining asosiy belgilaridan biri bo'lib, ular Sharq kontekstida yanada keskin va dramatik tus oladi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, Bayronning Sharq mavzusidagi asarlarini faqat orientalistik ekzotika doirasida emas, balki lingvopoetik va lingvokognitiv yondashuvlar asosida tahlil qilish uning badiiy tafakkuridagi murakkab semantik qatlamlarni chuqurroq ochish imkonini beradi. Sharqona leksika, poetik detallar, ramzlar, metaforalar va dramatik kontrastlar Bayron matnida romantik dramatismni kuchaytiruvchi muhim vositalar sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, "muhabbat — iztirob", "Sharq — sinov makoni", "erkinlik — fojia", "qasos — taqdir mexanizmi" kabi konseptual bog'lanishlar shoir poetikasining lingvokognitiv xususiyatlarini aniqlashga yordam beradi.

Ushbu tadqiqotning obyekti George Gordon Byronning Sharq mavzusidagi "The Giaour", "The Corsair", "The Bride of Abydos" va "Lara" asarlaridir. Tadqiqot predmeti esa mazkur asarlarda sharqona motivlarning romantik talqin qilinish usullari, ularning lingvopoetik vositalar orqali ifodalanishi hamda romantik qahramon ruhiyati bilan bog'lanish xususiyatlaridan iborat. Maqolaning maqsadi Bayron ijodida sharqona motivlarning badiiy funksiyasini aniqlash, muhabbat, qasos, taqdir, erkinlik va ichki isyon motivlarining romantik-estetik talqinini ochib berish hamda oriental leksika va poetik detallar romantik dramatismni qanday kuchaytirishini tahlil qilishdan iborat.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

J.G. Bayron[1] ijodida sharqona motivlarning romantik talqini masalasi ingliz romantizmi, orientalizm, lingvopoetika va kognitiv adabiyotshunoslik kesishmasida o'rganilishi lozim bo'lgan dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biridir. Bayronning "The Giaour", "The Corsair", "The Bride of Abydos" va "Lara"[2,3,4] kabi asarlari Sharq mavzusiga murojaat qilish orqali romantik qahramon, ichki isyon, taqiqlangan muhabbat, qasos, taqdir va erkinlik kabi motivlarni yuksak poetik darajada ifodalashi bilan ajralib turadi. Maqolada aynan shu asarlar tadqiqot materiali sifatida tanlangan bo'lib, ular Bayronning "Oriental Tales" turkumidagi asosiy poetik tajribalarni ochib berishga xizmat qiladi.

Ingliz romantizmi nazariyasida Bayron ijodini tahlil qilishda M.H. Abrams[5]ning romantik estetika haqidagi qarashlari muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Abrams romantizmni shoirning ichki olami, tasavvuri, hissiy kechinmalari va subyektiv dunyoqarashi bilan bog'liq adabiy-estetik hodisa sifatida talqin qiladi. Uning "The Mirror and the Lamp" asarida romantik poetika klassik taqlid nazariyasidan farqli ravishda ijodkor ichki dunyosining faol ifodasi sifatida izohlanadi. Shu nuqtayi nazardan Bayronning Sharq mavzusidagi asarlarida Sharq manzaralari tashqi geografik makon sifatida emas, balki qahramon ruhiyatining poetik proyeksiyasi sifatida namoyon bo'ladi. Masalan, "The Giaour" va "The Corsair"da muhabbat, qasos va ichki iztirob motivlari Sharq muhitida kuchaytirilgan romantik dramatism orqali beriladi.

Bayron poetikasini o'rganishda "byronizm" tushunchasi ham muhim nazariy ahamiyatga ega. Byronizm odatda yolg'iz, jamiyat bilan murosaga kelmaydigan, kuchli ehtiros va ichki isyonga ega, lekin fojiali taqdirga mahkum romantik qahramon modeli bilan bog'lanadi. "The Giaour"dagi Giaour, "The Corsair"dagi Conrad va "Lara"dagi Lara obrazlari aynan shunday qahramonlar sirasiga kiradi. Ular tashqi jihatdan jasur va erkin ko'rinsalar-da, ichki jihatdan iztirob, ayb, qasos va ruhiy yolg'izlik bilan yashaydilar. Shu sababli Bayronning sharqona motivlari byronik qahramon modelini ochish uchun muhim

poetik vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Sharq motivlarini o‘rganishda Edward Saidning orientalizm haqidagi qarashlari alohida o‘rin tutadi. Said[6] “Orientalism” asarida G‘arb adabiyoti va ilmiy tafakkurida Sharq ko‘pincha ekzotik, sirli, passiv yoki boshqacha makon sifatida tasvirlanganini ko‘rsatadi. Bayron ijodi bu nuqtayi nazardan murakkab hodisa hisoblanadi. Bir tomondan, uning “Sharq qissalari”da minora, haram, pasha, muezzin, sahro, hilol, dengiz va sharqona saroy kabi obrazlar orqali oriental kolorit yaratiladi. Ikkinchi tomondan, Bayron Sharqni faqat dekorativ ekzotika sifatida emas, balki romantik qahramonning ichki ziddiyatlarini ochuvchi estetik maydon sifatida talqin qiladi. Demak, Bayron orientalistik an‘anadan foydalanadi, ammo uni romantik psixologizm va tragizm bilan qayta semantizatsiya qiladi.

David Punter[7]ning gotik va romantik diskurs haqidagi tadqiqotlari ham Bayron ijodidagi qorong‘u ehtiros, fojia, qo‘rquv, gunoh va ruhiy iztirob motivlarini tahlil qilishda muhimdir. Punter romantik va gotik adabiyotda inson ruhiyatining qorong‘i qatlamlari, ijtimoiy taqiq va axloqiy ziddiyatlar muhim badiiy vosita sifatida ishlashini ta’kidlaydi. Bayronning “The Giaour” asarida Leyla, Hassan va Giaour o‘rtasidagi muhabbat-qasos zanjiri aynan shunday romantik-gotik dramatismni yuzaga keltiradi. Bu yerda Sharqona muhit voqeaning tashqi foni bo‘lib qolmaydi, balki ehtiros, qasos va taqdir motivlarini keskinlashtiruvchi poetik kontekstga aylanadi.

Lingvopoetik yondashuv nuqtayi nazaridan Bayron asarlarida oriental leksika, metaforalar, epitetlar va kontrastli obrazlar alohida ahamiyatga ega. Maqolada “minaret”, “muezzin”, “odalisque”, “pasha”, “harem” kabi birliklar oriental kolorit yaratishda muhim vosita sifatida ko‘rsatilgan. Biroq bunday birliklarni tahlil qilishda ularning faqat ekzotik ma’nosini emas, balki romantik dramatismni kuchaytirishdagi funksiyasini ham aniqlash zarur. Masalan, “minaret” yoki “muezzin” kabi birliklar Sharq makonining diniy-madaniy belgilarini bildirs, “blood-red sands”, “fatal beauty”, “moonlit minarets” kabi poetik birikmalar Sharq tasvirini fojiviy va dramatik semantika bilan boyitadi. Shu jihatdan oriental leksika Bayron poetikasida geografik aniqlikdan ko‘ra ko‘proq estetik va emotsional kuchaytirish vazifasini bajaradi.

Kognitiv tilshunoslik va konseptual metafora nazariyasi ham Bayronning sharqona motivlarini talqin qilishda samarali yondashuvlardan biridir. George Lakoff va Mark Johnson tomonidan ishlab chiqilgan konseptual metafora nazariyasiga ko‘ra, inson tafakkuri ko‘pincha mavhum hodisalarni aniq obrazlar orqali tushunadi. Bayronning “Sharq qissalari”da ham “muhabbat — iztirob”, “Sharq — sinov makoni”, “erkinlik — fojia”, “qasos — taqdir mexanizmi” kabi konseptual bog‘lanishlarni kuzatish mumkin. Bu yondashuv sharqona motivlarni faqat mavzu yoki obraz sifatida emas, balki qahramon tafakkuri va romantik dunyoqarashni tashkil qiluvchi kognitiv model sifatida tahlil qilish imkonini beradi.

Mahalliy tilshunoslikda kognitiv yondashuv asoslarini o‘rganishda Sh. Safarov va N. Mahmudovning ishlari muhim ahamiyatga ega. Sh. Safarov kognitiv tilshunoslikda til va tafakkur munosabatini, konseptual tuzilmalar va lisoniy ifoda o‘rtasidagi bog‘liqlikni tahlil qiladi. N. Mahmudov esa til va tafakkur aloqasi, milliy ong va lisoniy birliklarning semantik imkoniyatlarini yoritadi. Ushbu qarashlar Bayron asarlaridagi “Sharq”, “muhabbat”, “qasos”, “erkinlik” va “taqdir” kabi konseptlarni lingvokognitiv jihatdan tahlil qilishga nazariy asos bo‘la oladi. Ayniqsa, Sharq obrazining qahramon ichki dunyosi bilan bog‘lanishi til, tafakkur va poetik obraz o‘rtasidagi murakkab munosabatni ko‘rsatadi.

Bayronning “The Giaour”, “The Corsair”, “The Bride of Abydos” va “Lara” asarlari yuzasidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, shoir Sharq motivlarini tayyor etnografik material sifatida emas, balki romantik poetika talablariga mos holda qayta talqin qiladi. “The Giaour”da muhabbat qasos va o‘lim bilan bog‘langan tragik kuch sifatida, “The Corsair”da erkinlik va ichki isyon qaroqchi Conrad obrazi orqali, “The Bride of Abydos”da taqiqlangan muhabbat va oilaviy-sulolaviy ziddiyatlar orqali, “Lara”da esa sirli o‘tmish va ichki iztirob orqali ifodalanadi. Shunday qilib, har bir asarda Sharq motivi romantik qahramon ruhiyatini ochuvchi alohida semantik maydon vazifasini bajaradi.

Adabiyotlar tahlili asosida aytish mumkinki, Bayron ijodida Sharq motivlarini o‘rganish bir necha ilmiy yo‘nalishni birlashtiradi: romantizm estetikasi, orientalizm nazariyasi, lingvopoetik tahlil, kognitiv semantika va byronik qahramon konsepsiyasi. Mavjud nazariy qarashlar Bayron Sharqni faqat tashqi ekzotik manzara sifatida emas, balki romantik qahramonning fojiali ichki olamini aks ettiruvchi poetik makon sifatida yaratganini ko‘rsatadi. Shu sababli mazkur maqolada sharqona motivlarning muhabbat, qasos, taqdir, erkinlik va ichki isyon kabi semantik maydonlar orqali tahlil qilinishi mavzuning ilmiy dolzarbligini yanada kuchaytiradi.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda asosiy metod sifatida lingvopoetik tahlil metodi qo‘llanildi. Ushbu metod George Gordon Byronning “The Giaour”, “The Corsair”, “The Bride of Abydos”

va "Lara" asarlarida uchraydigan sharqona motivlar, oriental leksika, metafora, epitet, ramziy obraz va poetik detallarni ularning badiiy-estetik vazifasi nuqtayi nazaridan o'rganishga imkon berdi. Lingvopoetik tahlil orqali muhabbat, qasos, taqdir, erkinlik va ichki isyon motivlarining matn tarkibida qanday ifodalanishi, ular romantik qahramon ruhiyati bilan qanday bog'lanishi hamda Sharq obrazining oddiy ekzotik fon emas, balki qahramon ichki ziddiyatlarini ochuvchi poetik makon sifatida shakllanishi aniqlashtirildi. Tadqiqot jarayonida tanlangan asarlardagi badiiy birliklar kontekst asosida izohlanib, ularning romantik dramatismni kuchaytirish, fojiaiviylikni chuqurlashtirish va byronik qahramon obrazini yaratishdagi funksiyasi tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar

George Gordon Byronning "Sharq qissalari"da sharqona motivlar romantik poetikaning asosiy badiiy vositalaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. Tahlil shuni ko'rsatadiki, shoir Sharq obrazidan faqat ekzotik manzara yaratish uchun foydalanmaydi, balki uni romantik qahramonning ichki iztiroblari, erkinlikka intilishi, taqiqlangan muhabbati va fojiali taqdirini ochuvchi poetik makonga aylantiradi. Ayniqsa, "The Giaour", "The Corsair", "The Bride of Abydos" va "Lara" asarlarida muhabbat, qasos, taqdir, erkinlik va ichki isyon motivlari sharqona muhit bilan uyg'unlashgan holda romantik dramatismni kuchaytiradi.

Birinchi navbatda, Bayron poetikasida **muhabbat motivi** taqiqlangan, fojiaiviy va halokatli kuch sifatida talqin qilinadi. "The Giaour" poemasida Giaour va Leila o'rtasidagi muhabbat ijtimoiy-diniy tartiblar bilan to'qnashadi. Leila obrazi romantik ideal darajasiga ko'tariladi:

*"She was a form of life and light,
That, seen, became a part of sight..."*

Mazkur satrlarda **life** va **light** birliklari Leilaning obrazini hayot, go'zallik va ruhiy yorug'lik timsoli sifatida ifodalaydi. Biroq bu yorug'lik uzoq davom etmaydi, chunki muhabbat sharqona ijtimoiy qonunlar va qasos mexanizmi bilan to'qnashib, fojiaiga olib keladi. Demak, Bayron talqinida muhabbat qahramonni najotga emas, balki ruhiy azob va halokatga yetaklovchi romantik kuch sifatida namoyon bo'ladi.

"The Bride of Abydos" asarida ham muhabbat ijtimoiy taqiq va tragizm bilan bog'liq holda beriladi. Asarning mashhur boshlanish satrlarida Sharq makoni ramziy tarzda tasvirlanadi:

*"Know ye the land where cypress and myrtle
Are emblems of deeds that are done in their clime..."*

Bu yerda *cypress* va *myrtle* obrazlari muhim poetik vazifa bajaradi. Cypress odatda o'lim, motam va fojiaiviy taqdir bilan bog'lansa, myrtle muhabbat va go'zallik ramzi sifatida talqin qilinadi. Ularning yonma-yon qo'llanishi Bayron Sharq makonini sevgi va o'lim, go'zallik va fojia, ehtiros va halokat tutashgan poetik maydon sifatida tasvirlayotganini ko'rsatadi. Shu asosda muhabbat motivi romantik estetikaga xos qarama-qarshiliklar orqali ochiladi.

Ikkinchidan, Bayron asarlarida qasos motivi sharqona muhitning qat'iy axloqiy va ijtimoiy tartiblari bilan bog'liq holda talqin qilinadi. "The Giaour"da Leilaning halokati Giaour va Hassan o'rtasidagi ziddiyatni keskinlashtiradi. Bu yerda qasos oddiy shaxsiy adovat emas, balki sharqona ijtimoiy tartib, sha'n, gunoh va jazo tushunchalari bilan bog'liq murakkab poetik mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Qasos qahramonni tashqi harakatga undaydi, lekin ayni paytda uni ichki azob va ruhiy yemirilish sari yetaklaydi. Natijada Bayron qasosni romantik qahramonning fojiali taqdirini belgilovchi kuch sifatida tasvirlaydi.

Uchinchidan, erkinlik va ichki isyon motivi Byronning romantik qahramon konsepsiyasi bilan bevosita bog'liq. "The Corsair" poemasidagi Conrad obrazi jamiyat qonunlari bilan kelisha olmaydigan, ichki erkinlikka intiluvchi, lekin o'z ehtiroslari va taqdiri bilan kurashayotgan byronik qahramondir. Asarda Conrad tashqi tomondan jasur, mustaqil va kuchli shaxs sifatida ko'rinsa-da, ichki jihatdan iztirob, yolg'izlik va ma'naviy ziddiyat bilan yashaydi. Quyidagi satrlar uning ruhiy holatini ochib beradi:

"There is a war, a chaos of the mind..."

Bu satrda *war* va *chaos* birliklari qahramon ongidagi ichki kurashni ifodalaydi. Urush tashqi maydonda emas, balki qahramon ruhiyatida kechadi. Shu jihatdan Conrad obrazi orqali Bayron erkinlikni faqat tashqi mustaqillik emas, balki ichki isyon, ruhiy qarama-qarshilik va fojiali tanlov sifatida talqin qiladi.

To'rtinchidan, "Lara" poemasida **sirli o'tmish va ichki begonalik motivi** kuchli ifodalanadi. Lara obrazi jamiyatdan ajralgan, o'z ichki dunyosiga berkingan va o'tmish sirlarini yashirgan romantik qahramon sifatida gavdalanadi:

*“He stood a stranger in this breathing world,
An erring spirit from another hurled...”*

Bu satrlarda **stranger** va **erring spirit** birliklari Lara obrazining asosiy poetik mohiyatini ochadi. U tirik jamiyat ichida yashasa-da, o'zini unga tegishli his qilmaydi. “Breathing world” — hayot kechirayotgan real jamiyat, “erring spirit” esa adashgan, tinchlik topmagan ruh obrazidir. Natijada Bayron Sharqona yoki yarim Sharqona romantik makon orqali qahramonning ichki begonaligi, yolg'izligi va iztirobini kuchaytiradi.

Beshinchidan, Bayron asarlarida **oriental leksika va poetik detallar** romantik dramatismni kuchaytiruvchi muhim lingvopoetik vosita sifatida xizmat qiladi. “Minaret”, “muezzin”, “pasha”, “harem”, “odalisque” kabi birliklar sharqona kolorit yaratadi. Biroq ular faqat dekorativ ekzotika uchun emas, balki asardagi muhitning diniy, ijtimoiy va madaniy chegaralarini belgilash uchun ham qo'llanadi. Masalan, minora va muazzin obrazi Sharqning diniy muhitini, haram va pasha obrazlari esa hokimiyat, ijtimoiy tartib va ayol taqdirining cheklanganligini anglatadi. Shu sababli oriental leksika Bayron poetikasida voqea joyini belgilash bilan birga, qahramonlar taqdiriga ta'sir qiluvchi madaniy muhitni ham ifodalaydi.

Oltinchidan, Bayron Sharq manzaralarini qahramon ruhiyatining tashqi ekvivalenti sifatida tasvirlaydi. Dengiz, sahro, tun, hilol, minora, qorong'ulik, qon, shamol kabi obrazlar romantik qahramonning ichki holati bilan uyg'unlashadi. Masalan, “The Bride of Abydos”dagi cypress va myrtle obrazlari muhabbat va o'limni birlashtirsa, “The Giaour”dagi yorug'lik va zulmat oppozitsiyasi Leila obrazi hamda Giaourning fojiali ruhiy holatini kuchaytiradi. Bu holat Bayron poetikasida makon va ruhiyat bir-biridan ajralmasligini ko'rsatadi.

Xulosa. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, J.G. Bayronning “Sharq qissalari”da sharqona motivlar romantik poetikaning muhim tarkibiy qismi sifatida namoyon bo'ladi. Shoir Sharqni oddiy ekzotik fon sifatida emas, balki romantik qahramonning ichki ziddiyatlari, ehtirolari, erkinlikka intilishi va fojiali taqdirini ochuvchi badiiy-estetik makon sifatida talqin qiladi. Bayron asarlarida muhabbat motivi taqiqlangan, iztirobli va halokatli kuch sifatida tasvirlanadi. “The Giaour” va “The Bride of Abydos”da muhabbat ijtimoiy-diniy taqiqlar, qasos va o'lim bilan bog'lanib, romantik tragizmni kuchaytiradi. Qasos va taqdir motivlari esa qahramon ruhiyatidagi ichki iztirob, ayb hissi va muqarrar halokat g'oyasini chuqurlashtiradi. “The Corsair” va “Lara” asarlarida erkinlik va ichki isyon motivlari byronik qahramon obrazining asosiy belgilarini shakllantiradi. Conrad va Lara kabi qahramonlar jamiyat bilan murosaga kelolmaydigan, kuchli ehtiros va ichki ziddiyat bilan yashaydigan romantik shaxslar sifatida gavdalanadi. Ularning fojiaiy taqdiri Bayron poetikasida erkinlikning doimo iztirob, yolg'izlik va ruhiy kurash bilan bog'liq holda talqin qilinishini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Byron G. G. The Giaour. — London: John Murray, 1813. — 78 p.
2. Byron G. G. The Corsair. — London: John Murray, 1814. — 92 p.
3. Byron G. G. The Bride of Abydos. — London: John Murray, 1813. — 56 p.
4. Byron G. G. Lara. — London: John Murray, 1814. — 64 p.
5. Abrams M. H. The Mirror and the Lamp: Romantic Theory and the Critical Tradition. — Oxford: Oxford University Press, 1971. — 400 p.
6. Punter D. The Literature of Terror: A History of Gothic Fictions from 1765 to the Present Day. — London: Longman, 1996. — 256 p.
7. Said E. W. Orientalism. — New York: Pantheon Books, 1978. — 368 p.
8. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. — Chicago: University of Chicago Press, 1980. — 242 p.
9. Safarov Sh. Kognitiv tilshunoslik asoslari. — Toshkent: Fan, 2006. — 180 b.
10. Mahmudov N. Til va tafakkur. — Toshkent: Fan, 2010. — 200 b.